

Międzynarodowy Dzień Rysia. Tajemniczy kot polskich lasów

11.6.2026 - | Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych

11 czerwca obchodzimy Międzynarodowy Dzień Rysia - święto jednego z najbardziej skrytych i najrzadszych drapieżników Europy, a zarazem największego dziko żyjącego kota naszego kontynentu.

To doskonała okazja, by przypomnieć o znaczeniu rysia w ekosystemach leśnych oraz o działaniach prowadzonych na rzecz jego ochrony - także w Polsce.

Skąd się wzięło święto rysia

Międzynarodowy Dzień Rysia obchodzony jest co roku 11 czerwca. Został ustanowiony w 2017 roku z inicjatywy międzynarodowego projektu 3Lynx, realizowanego przez organizacje zajmujące się ochroną rysia w Europie Środkowej. Projekt ten skupiał partnerów z kilku krajów, m.in. Austrii, Czech, Niemiec i Włoch, a jego celem była poprawa ochrony rysia poprzez współpracę ponad granicami państw.

Od samego początku ideą święta było zwiększanie świadomości społecznej na temat rysia, jego roli w przyrodzie oraz zagrożeń, z jakimi się mierzy - takich jak fragmentacja siedlisk, kłusownictwo czy presja ze strony infrastruktury.

Dziś Międzynarodowy Dzień Rysia obchodzony jest w wielu krajach Europy i świata jako okazja do edukacji przyrodniczej, promocji działań ochronnych oraz budowania akceptacji społecznej dla obecności dużych drapieżników.

Największy kot polskich lasów

Ryś euroazjatycki (*Lynx lynx*) to największy dziki kot występujący w Polsce. Charakteryzuje się długimi nogami, krótkim ogonem zakończonym czarną kitą oraz charakterystycznymi pędzelkami na uszach. Jego cętkowane futro doskonale maskuje go w leśnym środowisku, a skryty tryb życia sprawia, że spotkanie go w naturze należy do rzadkości.

Rysie prowadzą samotniczy, głównie nocny tryb życia. Ich terytoria mogą obejmować setki kilometrów kwadratowych. To wyspecjalizowani drapieżnicy. Podstawę ich diety stanowią sarny, ale potrafią upolować także młode jelenie, zające czy ptaki. Polują najczęściej o zmierzchu i nocą. Mają wyśmienity wzrok - dostrzegają nawet najmniejszą ofiarę z odległości kilkudziesięciu metrów. Nie ścigają ofiary na długim dystansie - zamiast tego podchodzą ją bezszelestnie i atakują z zaskoczenia, wykorzystując krótkie, dynamiczne skoki. Po udanym polowaniu często ukrywają resztki zdobyczy i wracają do niej przez kilka dni.

Cykl życia rysia jest ściśle związany z rytmem przyrody. Okres godowy przypada na przełom lutego i marca. Po około dwóch miesiącach samica rodzi zwykle od dwóch do czterech młodych, które przychodzą na świat późną wiosną - w maju lub czerwcu. Na miejsce porodu wybiera zaciszne miejsca jak rozpadliny skalne, wykroty, wypróchniałe pnie lub gęste młodniki. Samica najpierw karmi młode swoim mlekiem, potem zaczyna im przynosić stały pokarm, aż w końcu, jak maluchy podrosną, prowadzi je do upolowanej zwierzyny. Młode pozostają pod opieką matki przez wiele

miesiące, ucząc się polowania i samodzielnego życia.

Powrót rysia do polskich lasów

Jeszcze sto lat temu rysie były w Polsce znacznie liczniejsze. W latach 80. XX wieku gatunek znalazł się na skraju wyginięcia. Przełom nastąpił w latach 90., kiedy rozpoczęto szeroko zakrojone działania ochronne i reintrodukcyjne. W 1995 roku ryś został w Polsce objęty ścisłą ochroną gatunkową.

Dziś populacja rysia w naszym kraju stopniowo się odbudowuje, także dzięki działaniom podejmowanym przez leśników i naukowców.

Jak leśnicy chronią rysia i jego siedliska

Leśnicy od lat angażują się w ochronę tego gatunku, przede wszystkim poprzez zachowanie i odtwarzanie odpowiednich siedlisk – rozległych, spokojnych kompleksów leśnych z bogatą bazą pokarmową. Wspierane są także działania monitoringowe, pozwalające lepiej poznać zwyczaje rysia i skuteczniej je chronić.

W 2023 roku rozpoczął się międzynarodowy **projekt "Rozszerzanie zasięgu populacji rysia w północnej Polsce"**, realizowany w ramach europejskiego programu LIFE przez 3 kraje: Polskę, Litwę i Niemcy. W Polsce realizatorami projektu są: Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze, Nadleśnictwo Sychowo oraz Fundacja WWF Polska.

Celem projektu jest wzmocnienie dwóch lokalnych populacji rysia euroazjatyckiego w północnej Polsce, co pozytywnie wpłynie na rozszerzenia zasięgu gatunku, zwiększenie zmienności genetycznej oraz umożliwi rozprzestrzenienie się populacji na inne obszary w Europie Środkowej i Zachodniej. W ramach projektu, który potrwa do końca 2028 roku, w Nadleśnictwie Sychowo został utworzony ośrodek rehabilitacji rysia. O otwarciu ośrodka rehabilitacji pisaliśmy na naszej stronie w grudniu ubiegłego roku.

Planowane jest, w czasie trwania projektu, wypuszczenie ok 60 rysia na wolność. Realizując projekt leśnicy będą współpracować m.in. z Niemcami, Austrią, Łotwą i Estonią, skąd będą sprowadzane rysie urodzone w niewoli, by zasilić genetycznie populację rysia w Polsce.

W ramach działań realizowanych przez Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (CKPŚ) prowadzony jest **projekt „Drapieżne pogranicze - transgraniczna współpraca na rzecz zintegrowanej ochrony dużych drapieżników w Polsce i na Słowacji”**. Ma on na celu wzmocnienie współpracy między Polską i Słowacją w zarządzaniu populacjami trzech kluczowych gatunków dużych drapieżników: wilka, niedźwiedzia i rysia. To pierwsze tego typu przedsięwzięcie na pograniczu, realizowane w partnerstwie 19 instytucji, z Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych Lasów Państwowych jako partnerem wiodącym. Projekt ma na celu nie tylko wzmocnienie ochrony bioróżnorodności i lepsze zarządzanie populacjami drapieżników na obszarach przygranicznych, ale także zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców, turystów i organizacji lokalnych, a tym samym podniesienie akceptacji społecznej dla obecności tych gatunków w przyrodzie.

Istotnym elementem są również programy restytucji i reintrodukcji prowadzone we współpracy z organizacjami przyrodniczymi. Jedną z metod jest tzw. „born to be free” – młode rysie dorastają w specjalnych wolierach w lesie, a następnie samodzielnie wychodzą na wolność. Dzięki takim działaniom liczebność rysia w Polsce zaczęła wzrastać, a gatunek powoli wraca na dawne tereny.

Strażnik równowagi ekosystemu

Ryś pełni niezwykle ważną rolę w przyrodzie. Jako drapieżnik stojący na szczycie łańcucha pokarmowego reguluje liczebność zwierząt roślinożernych, wpływając pośrednio na kondycję lasów. Obecność rysia świadczy o dobrym stanie środowiska – oznacza bowiem rozległe, dobrze zachowane kompleksy leśne oraz bogactwo przyrodnicze.

Wspólna odpowiedzialność

Międzynarodowy Dzień Rysia przypomina, że ochrona tego gatunku to zadanie wymagające współpracy – leśników, naukowców, organizacji pozarządowych i całego społeczeństwa.

Zachowanie rysia w polskich lasach to nie tylko obowiązek, ale i powód do dumy – symbol skutecznej ochrony przyrody i troski o dziedzictwo naturalne.

<https://www.lasy.gov.pl/pl/informacje/aktualnosci/miedzynarodowy-dzien-rysia-tajemniczy-kot-polskich-lasow>